

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

અમદાવાદ ખાતે ગુજરાત હાઈકોર્ટમાં

આર/ક્રિમિનલ અપીલ નં. ૭૬૩/૨૦૦૧

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી.પી.ભટ્ટ

=====

૧	શું સ્થાનિક અખબારોના રીપોર્ટ્સને ચુકાદો જોવાની મંજૂરી છે?	
૨	રીપોર્ટરને મોકલવામાં આવે કે નહીં?	
૩	શું ન્યાયમૂર્તિઓ ચુકાદાની આખરી નકલ જોવા માંગે છે?	
૪	શું આ કેસમાં ભારતીય બંધારણ અથવા તે હેઠળ કરવામાં આવેલ કોઈ હુકમના અર્થઘટન અંગે કાયદાનો કોઈ નોંધપાત્ર પ્રશ્ન સમાયેલ છે?	

=====

સુભાષભાઈ શાંતિલાલ પંચોલી....અપીલકર્તા(ઓ)

વિરુદ્ધ

ગુજરાત રાજ્ય....સામાવાળા(ઓ)

=====

ઉપસ્થિતિ:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી એસ.પી. હસુરકર
સામાવાળા(ઓ) નં. ૧ તરફથી એડવોકેટ : શ્રી કે.એલ. પંડ્યા, એ.પી.પી.

=====

કોરમ: માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી પી.પી.ભટ્ટ

તારીખ : ૨૮/૦૮/૨૦૧૭

મૌખિક ચુકાદો

૧. વડોદરાના વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા એટ્રોસિટી કેસ નં. ૧૩/૧૯૯૯ માં તારીખ ૩૧.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવવાના અને સજાના ચુકાદા અને હુકમ સામે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૩૭૪ હેઠળ હાલની ક્રિમિનલ અપીલ દાખલ કરવામા આવી છે, કે જેના દ્વારા અપીલકર્તાને અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૯ ની કલમ ૩(૧)(૧૦) હેઠળના ગુનાઓ માટે દોષિત ઠેરવીને ૬ માસની સાદી કેદ અને રૂ. ૧,૦૦૦/- નો દંડ, અને દંડ ન ભરે તો કસૂર થયે વધુ ૧૫ દિવસની સાદી કેદ ભોગવવાની સજા ફટકારવામાં આવી છે. વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજે અપીલકર્તાને ભારતીય દંડ સંહિતાની કલમ ૫૦૬(૨) હેઠળના ગુના માટે પણ દોષિત ઠેરવીને ૬ માસની સાદી કેદ અને રૂ.

૧,૦૦૦/- નો દંડ, અને કસૂર થયે વધુ ૧૫ દિવસની સાદી કેદ ભોગવવાની સજા ફટકારી છે.

૨. ફરિયાદપક્ષના કેસની સંક્ષિપ્ત હકીકતો નીચે મુજબ છે: તારીખ ૦૮.૧૨.૧૯૯૮ ના રોજ, ફરિયાદી – દલાભાઈ સિસ્કાભાઈ નિસરતાએ હાલના અપીલકર્તા વિરુદ્ધ એવી ફરિયાદ દાખલ કરી હતી કે સુભાષપાર્ક સોસાયટીના પ્રમુખે ફરિયાદીને સોસાયટી સાફ કરવાનું કહ્યું હતું. સોસાયટી સાફ કર્યા પછી, ફરિયાદીએ સોસાયટીના પ્લોટમાં કચરો ફેંક્યો હતો. બનાવના તે જ દિવસે સવારે આશરે ૧૦:૦૦ વાગ્યે, આરોપીએ પ્લોટમાં કચરો ફેંકવા બદલ ફરિયાદીને તેની જાતિ પ્રત્યે અપમાનજનક શબ્દો કહ્યા હતા. તેથી, ફરિયાદીએ જણાવ્યું કે પોતે આદિવાસી ભીલ છે અને સોસાયટીના પ્રમુખની સૂચના મુજબ તેણે પ્લોટમાં કચરો ફેંક્યો છે. તેથી આરોપી ઉશ્કેરાઈ ગયો અને ફરિયાદીની જાતિ પ્રત્યે ગાળો ભાંડી હતી. ત્યારબાદ આરોપીએ ફરિયાદીને માર માર્યો અને ફરિયાદીને જાનથી મારી નાખવાની ધમકી આપી હતી. તેથી ફરિયાદીએ અપીલકર્તા વિરુદ્ધ વડોદરાના સિટી પોલીસ સ્ટેશન સમક્ષ ફરિયાદ દાખલ કરી હતી. પરંતુ પોલીસ સ્ટેશને તપાસ હાથ ધરી નહોતી. તેથી ફરિયાદીએ ડિસ્ટ્રિક્ટ એન્ડ સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ ખાનગી ફરિયાદ દાખલ કરી હતી. વડોદરાના એસ.સી./એસ.ટી. સેલના ડીવાય.એસ.પી. દ્વારા તપાસ હાથ ધરવામાં આવી હતી અને ત્યારબાદ આરોપીની ધરપકડ કરવામાં આવી હતી. ફરિયાદપક્ષે આરોપી સામે કેસ સાબિત કરવા માટે ૬ સાક્ષીઓની તપાસ કરી અને દસ્તાવેજી પુરાવા રજૂ કર્યા હતા.

ટ્રાયલના અંતે, ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૩૧૩ હેઠળ આરોપીનું નિવેદન નોંધ્યા પછી, અને ફરિયાદપક્ષ તથા બચાવપક્ષ તરફથી દલીલો સાંભળ્યા પછી અને રેકૉર્ડ પરના પુરાવાનું મૂલ્યાંકન કર્યા પછી, વિદ્વાન સેશન્સ જજે તારીખ ૩૧.૦૮.૨૦૦૧ ના ચુકાદા અને હુકમ દ્વારા અપીલકર્તા - આરોપી સામે લગાવવામાં આવેલા આરોપો માટે ઉપર જણાવ્યા મુજબ દોષિત ઠેરવીને સજા ફટકારી હતી.

૩. અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન એડવોકેટ શ્રી એસ.પી. હસુરકર અને સામાવાળા – રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન એ.પી.પી. શ્રી કે.એલ. પંડ્યાને સાંભળ્યા.

જ. અપીલકર્તા તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એડવોકેટ જણાવે છે કે વિદ્વાન નીચલી અદાલતે દસ્તાવેજી તેમજ મૌખિક પુરાવાનું અને એ હકીકતનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કર્યું નથી કે મૂળ તકરાર સોસાયટીના પ્રમુખ સાથે હતી અને અપીલકર્તા સાથે નહોતી. વિદ્વાન એડવોકેટ વધુમાં જણાવે છે કે ફરિયાદીનું નિયમિત કામ કડિયાકામમાં મદદ કરવાનું હતું, તેમ છતાં બનાવના દિવસે તે સફાઈ કામદાર તરીકે કામ કરતો હતો. વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા એવી રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે ફરિયાદ વિલંબથી દાખલ કરવામાં આવી હતી અને ફરિયાદીએ ફરિયાદ દાખલ કરવામાં થયેલા વિલંબનો કોઈ ખુલાસો આપ્યો નથી. એવી પણ રજૂઆત કરવામાં આવી છે કે આ ગુનો એટ્રોસિટી એક્ટને લગતો હોવાથી, આવી ફરિયાદની તપાસ એટ્રોસિટી નિયમોના નિયમ ૭ હેઠળ ડીવાય.એસ.પી. ના દરજ્જાથી નીચેના ન હોય તેવા અધિકારી દ્વારા થવી જરૂરી છે.

પ. વિદ્વાન એડવોકેટ એવી રજૂઆત કરે છે કે હાલના કેસમાં વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા લેવામાં આવેલું સંજ્ઞાન (કોન્ફિઝન્સ) કાયદા હેઠળ માન્ય નથી. કથિત ગુનો એટ્રોસિટી એક્ટ હેઠળનો છે અને તેથી તેની ટ્રાયલ માત્ર સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા જ ચલાવી શકાય. પોતાની રજૂઆતોના સમર્થનમાં, વિદ્વાન એડવોકેટ ૨૦૦૦ (૧) એસ.સી.આર. ૪૬૮ માં રિપોર્ટ થયેલ ગંગુલા અશોક વિરુદ્ધ આંધ્રપ્રદેશ રાજ્ય ના કેસ પર અને ખાસ કરીને પેરા ૨, ૬, ૧૦, ૧૧, ૧૮, ૨૦, ૨૧, ૨૨, ૨૪ અને ૨૫ પર આધાર રાખે છે, જે નીચે મુજબ ટાંકવામાં આવ્યા છે:

“૨. શું અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમ, ૧૯૮૮ (સંક્ષિપ્તમાં 'અધિનિયમ') હેઠળ પરિકલ્પિત 'સ્પેશિયલ કોર્ટ' મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ તે કોર્ટને કમિટ કર્યા વિના કોઈ પણ ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકે છે? જો તે લઈ શકતી ન હોય, તો પછી અપીલકર્તાઓ તેમની સામે આરોપ ઘડવા સંબંધે આ તબક્કે કોઈ ફરિયાદ કરી શકે નહીં કારણ કે તેમને પાછળથી તેના માટે તક મળશે.

૬. અમારે એ વિચારણા કરવાની રહે છે કે શું સ્પેશિયલ જજ કેસ તેમને કમિટ કર્યા વિના સીધા જ ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકે છે. જો સ્પેશિયલ કોર્ટ એ સેશન્સ કોર્ટ હોય તો ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતા (સંક્ષિપ્તમાં 'સંહિતા') ની કલમ ૧૮૩ માં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધ આડે આવશે. તે નીચે મુજબ વંચાય છે:

“૧૮૩. સેશન્સ કોર્ટો દ્વારા ગુનાઓનું સંજ્ઞાન. — આ સંહિતા દ્વારા અથવા હાલ અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઈ કાયદા દ્વારા સ્પષ્ટપણે અન્યથા

જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, કોઈ પણ સેશન્સ કોર્ટ મૂળ અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી અદાલત તરીકે કોઈ પણ ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકશે નહીં, સિવાય કે આ સંહિતા હેઠળ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ તેને કમિટ કરવામાં આવ્યો હોય.”

૧૦. સંહિતાની કલમ ૧૯૩ ને ઉપરોક્ત પૃષ્ઠભૂમિમાં સમજવાની રહે છે. આ કલમ તમામ સેશન્સ કોર્ટો પર મૂળ અધિકારક્ષેત્રની અદાલત તરીકે કોઈ પણ ગુનાનું સંજ્ઞાન લેવા પર પ્રતિબંધ લાદે છે. તે માત્ર ત્યારે જ સંજ્ઞાન લઈ શકે છે જો 'મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ તેને કમિટ કરવામાં આવ્યો હોય', જેમ કે સંહિતામાં જોગવાઈ કરવામાં આવી છે. કલમ ૧૯૩ માં ઉપરોક્ત પ્રતિબંધના અપવાદ તરીકે બે વિભાગો દર્શાવવામાં આવ્યા છે. એક એ છે કે જ્યારે સંહિતા પોતે જ સંજ્ઞાન લેવા અંગે સ્પષ્ટ ભાષામાં અલગ જોગવાઈ કરી હોય, અને બીજું એ છે કે જ્યારે અન્ય કોઈ કાયદામાં આવા કાયદા હેઠળના ગુનાઓનું સંજ્ઞાન લેવા અંગે સ્પષ્ટ ભાષામાં અલગ જોગવાઈ કરી હોય. તે અપવાદોનો નિર્દેશ કરતી કલમ ૧૯૩ માં પ્રયોજાયેલો શબ્દ 'સ્પષ્ટપણે' એ વિધાનમંડળના આદેશનો સૂચક છે કે સેશન્સ કોર્ટ આ કલમમાં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધમાંથી માત્ર ત્યારે જ વિચલિત થઈ શકે જો સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ શબ્દોમાં અલગ જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યાં સુધી હકારાત્મક અને વિશિષ્ટ રીતે અલગ જોગવાઈ કરવામાં ન આવી હોય ત્યાં સુધી કોઈ પણ સેશન્સ કોર્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ તેને કમિટ કર્યા વિના સીધું જ કોઈ પણ ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકતી નથી.

૧૧. સંહિતામાં કે અધિનિયમમાં એવી લેશમાત્ર પણ કોઈ જોગવાઈ નથી, ગર્ભિત રીતે પણ નહીં, કે નિર્દિષ્ટ સેશન્સ કોર્ટ (સ્પેશિયલ કોર્ટ) મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ તેને કમિટ કર્યા વિના મૂળ અધિકારક્ષેત્રની અદાલત તરીકે અધિનિયમ હેઠળના ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકે છે. જો એમ હોય, તો એવું વિચારવાનું કોઈ કારણ નથી કે અધિનિયમ હેઠળના ગુનાઓ માટે આવી સ્પેશિયલ કોર્ટ સમક્ષ સીધી જ ચાર્જશીટ અથવા ફરિયાદ દાખલ કરી શકાય છે. ફોજદારી અદાલતોના વંશવેલા/શ્રેણીબદ્ધ માળખા પરથી સમજી શકાય છે કે સેશન્સ કોર્ટને શ્રેષ્ઠ અને વિશિષ્ટ દરજ્જો આપવામાં આવ્યો છે. તેથી અમે માનીએ છીએ કે જ્યાં સુધી કેસ સેશન્સ કોર્ટને કમિટ ન થાય ત્યાં સુધી મેજિસ્ટ્રેટે કરવા પડતા તમામ પ્રાથમિક ઔપચારિક કામગીરીના બોજમાંથી ધારાસભાએ વિચારપૂર્વક સેશન્સ કોર્ટને મુક્ત કરી હશે.

૧૮. જ્યારે ઉપરોક્ત નિર્ણયની શુદ્ધતા પર પાછળથી તે જ હાઈકોર્ટ દ્વારા શંકા વ્યક્ત કરવામાં આવી ત્યારે આ પ્રશ્ન લાર્જર બેન્ચને મોકલવામાં આવ્યો હતો. હેરન્ડ્રન વિરુદ્ધ સારદા, (૧૯૯૬) ૧ એ.એલ.ટી. ક્રિ. ૧૬૨ = (૧૯૯૫) ૧ કે.એલ.ટી. ૨૩ માં તે હાઈકોર્ટની કુલ બેન્ચે પૂર્વોક્ત ડિવિઝન બેન્ચના અભિપ્રાયને માન્ય રાખ્યો હતો. કુલ બેન્ચે સદર અર્થઘટન સ્વીકારવા માટે મુખ્યત્વે બે કારણો રજૂ કર્યા હતા. પ્રથમ એ કે અધિનિયમની કલમ ૨૦ માં એવી જોગવાઈ કરવામાં આવી છે કે હાલ અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઈ પણ કાયદામાં સમાવિષ્ટ કોઈપણ અસંગત બાબત હોવા છતાં આ અધિનિયમની જોગવાઈઓ

અમલી રહેશે. જે રીતે આ કલમ અધિનિયમની જોગવાઈઓને ઓવરરાઈડિંગ અસર આપે છે અને તે અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિના સભ્યો સામે અત્યાચારના ગુનાઓ બનતા અટકાવવાના હેતુથી ઘડવામાં આવ્યો હતો, તેથી કુલ બેન્ચને લાગ્યું કે “સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા કેસ ચલાવવામાં આવે તે પહેલાં કમિટલની કાર્યવાહી અનિવાર્ય પૂર્વશરત છે તેવું માનવું અમારા માટે મુશ્કેલ છે.” બીજું એ કે અધિનિયમમાં એવું કંઈ નથી જે દર્શાવે કે સ્પેશિયલ કોર્ટને મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કરવામાં આવેલા કમિટલ ઓર્ડર પર જ અધિકારક્ષેત્ર પ્રાપ્ત થશે.

૨૦. કેરળ હાઈકોર્ટની કુલ બેન્ચનો સમગ્ર અભિગમ એવો જણાય છે કે અધિનિયમમાં એવો ચોક્કસ સંકેત હોવો જોઈએ કે સ્પેશિયલ કોર્ટને માત્ર કમિટલ ઓર્ડર પર જ ગુનાની ટ્રાયલ ચલાવવાનું અધિકારક્ષેત્ર મળે છે, અને આવા વિશિષ્ટ સંકેતના અભાવે સ્પેશિયલ કોર્ટ મૂળ અધિકારક્ષેત્રની અદાલત હોય તે રીતે ગુનાનું સંજ્ઞાન લેવાનો અધિકાર ધરાવતી હોવી જોઈએ. અમે ઉપર નિર્દેશ કર્યો છે કે જ્યાં સુધી અન્ય કોઈ કાયદામાં તેનાથી વિરુદ્ધ સ્પષ્ટ જોગવાઈ ન હોય ત્યાં સુધી સંહિતાની કલમ ૧૯૩ માં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધને અવગણી શકાય નહીં. તેથી હરેન્દ્રન વિરુદ્ધ સારદા (ઉપર મુજબ) માં કુલ બેન્ચનો તર્ક દેખીતી રીતે ભૂલભરેલો છે.

૨૧. વાસ્તવમાં આ પ્રશ્નની વિચારણા કરનારી અન્ય તમામ હાઈકોર્ટોએ (જેમના નિર્ણયો ઉપર ટાંકવામાં આવ્યા છે) કુલ બેન્ચ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા કારણો ધ્યાને લીધા પછી કેરળ હાઈકોર્ટની કુલ બેન્ચના ઉપરોક્ત મત સાથે અસંમતિ

દર્શાવી છે. આંધ્રપ્રદેશ હાઇકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે હરેન્દ્રન વિરુદ્ધ સારદા (ઉપર મુજબ) માં કુલ બેન્ચના નિર્ણયનો ઉલ્લેખ કર્યા પછી રેફરિંગ ઓફિસર વતી સ્ટેટ ઓફ એ.પી. વિરુદ્ધ શેકર નાયર, (૧૯૯૯) ૩ એ.એલ.ટી. ૫૩૩ માં નીચે મુજબના અવલોકનો કર્યા છે:

“ઉપર ઉલ્લેખિત બે નિર્ણયોમાં કેરળ હાઇકોર્ટના તર્ક સાથે સંમત થવું અમારા માટે મુશ્કેલ છે. અમે અગાઉ નોંધ્યું છે તેમ, સંજ્ઞાન લેવાની રીત, તપાસ કે ટ્રાયલ અંગે સદર અધિનિયમ દ્વારા કોઈ ચોક્કસ પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કરવામાં ન આવી હોય તેવા સંજોગોમાં, ડિરેક્ટોરેટ ઓફ એન્ફોર્સમેન્ટ (એ.આઇ.આર. (૧૯૯૪) એસ.સી. ૧૭૭૫) ના કેસમાં સુપ્રીમ કોર્ટ દ્વારા સ્પષ્ટ કરવામાં આવ્યા મુજબ સંહિતાની કલમ ૪(૨) ના કારણે સંહિતા હેઠળની પ્રક્રિયા લાગુ કરવી પડશે. અધિનિયમમાં એવી કોઈ જોગવાઈ નથી કે જે ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૧૯૩ ના અમલને બાકાત રાખતી હોય. સ્પેશિયલ એક્ટ હેઠળ કોઈ પ્રક્રિયા નિર્ધારિત કે નિર્દિષ્ટ કરવામાં આવી નથી તે માત્ર હકીકતનો અર્થ એવો નથી થતો કે સ્પેશિયલ એક્ટ સેશન્સ કોર્ટ દ્વારા ટ્રાયલ ચલાવવાપાત્ર કેસમાં કમિટલની પ્રક્રિયામાંથી મુક્તિ આપે છે અને સ્પેશિયલ કોર્ટ કાર્યવાહી શરૂ કરવા, તપાસ અથવા ટ્રાયલ બાબતે મૂળ અધિકારક્ષેત્ર મેળવે છે. સંહિતાની સંજ્ઞાન લેવાની સત્તા અને રીત સંબંધિત કલમ ૧૯૩ સંહિતાની

કાર્યરીતિની જોગવાઈઓ સ્પેશિયલ કોર્ટને શા માટે લાગુ ન થવી જોઈએ તેનું કોઈ યોગ્ય કારણ નથી.”

૨૨. અમારો સુવિચારિત અભિપ્રાય છે કે આંધ્રપ્રદેશ હાઈકોર્ટની ડિવિઝન બેન્ચે ઉપરોક્ત નિર્ણયમાં કાનૂની પરિસ્થિતિનું સાચું નિરૂપણ કર્યું છે.

૨૪. એ સંદર્ભમાં નોંધવું સુસંગત છે કે અમુક અન્ય કાયદાઓ હેઠળ રચાયેલી સ્પેશિયલ કોર્ટોને આરોપીને ટ્રાયલ માટે તેની સમક્ષ કમિટ કર્યા વિના ગુનાનું સંજ્ઞાન લેવાની વિશિષ્ટ સત્તા આપવામાં આવી છે, (દા.ત. નાર્કોટિક્સ ડ્રગ્સ એન્ડ સાયકોટ્રોપિક સબસ્ટન્સ એક્ટ ની કલમ ૩૬-એ(૧)(ડી)). એ નોંધપાત્ર છે કે અનુસૂચિત જાતિ અને અનુસૂચિત જનજાતિ (અત્યાચાર નિવારણ) અધિનિયમમાં આવી કોઈ જોગવાઈ નથી.

૨૫. તેથી, અમે ઠરાવીએ છીએ કે રી ડિરેક્ટર જનરલ પ્રોસિક્યુશન્સ અને હરેન્દ્રન વિરુદ્ધ સારદા માં કેરળ હાઈકોર્ટના નિર્ણયોમાં જણાવેલી કાનૂની સ્થિતિ કાયદાનુસાર નથી. અમે ઉપર ઉલ્લેખિત નિર્ણયોમાં અન્ય હાઈકોર્ટો દ્વારા અપનાવવામાં આવેલા અર્થઘટનને સાચી કાનૂની સ્થિતિ તરીકે માન્ય રાખીએ છીએ.”

૬. અપીલકર્તાના વિદ્વાન એડવોકેટે એવી રજૂઆત કરી છે કે માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલત દ્વારા આપવામાં આવેલા ઉપરોક્ત ચુકાદામાં સ્થાપિત સુનિશ્ચિત કાનૂની

સિદ્ધાંતને ધ્યાને લેતાં અને હાલના કેસની હકીકતો અને સંજોગો જોતાં વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ રદ અને બાતલ થવાને પાત્ર છે.

૭. રાજ્ય તરફથી ઉપસ્થિત વિદ્વાન એ.પી.પી. એ અપીલનો સખત વિરોધ કર્યો છે અને વિદ્વાન સેશન્સ જજ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા દોષિત ઠરાવવાના અને સજાના વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમને સમર્થન આપ્યું છે. વિદ્વાન એ.પી.પી. અપીલ ફગાવીને વાદગ્રસ્ત ચુકાદા અને હુકમને બહાલ રાખવા અરજ કરે છે.

૮. હાલના કેસની હકીકતો અને સંજોગોમાં ઉપરોક્ત રજૂઆતો ધ્યાને લેતાં, આ અદાલતે એ વિચારવાની જરૂર છે કે શું સ્પેશિયલ કોર્ટ કેસ તેને કમિટ કર્યા વિના સીધું જ ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકે છે. આ સંદર્ભમાં, સૌ પ્રથમ ફોજદારી કાર્યરીતિ સંહિતાની કલમ ૧૯૩ જોવાની જરૂર છે. તે નીચે મુજબ વંચાય છે:

કલમ ૧૯૩: સેશન્સ કોર્ટો દ્વારા ગુનાઓનું સંજ્ઞાન — આ સંહિતા દ્વારા અથવા હાલ અમલમાં હોય તેવા અન્ય કોઈ કાયદા દ્વારા સ્પષ્ટપણે અન્યથા જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય તે સિવાય, કોઈ પણ સેશન્સ કોર્ટ મૂળ અધિકારક્ષેત્ર ધરાવતી અદાલત તરીકે કોઈ પણ ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકશે નહીં, સિવાય કે આ સંહિતા હેઠળ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ તેને કમિટ કરવામાં આવ્યો હોય.”

૯. ઉપરોક્ત સંદર્ભિત કલમ તમામ સેશન્સ કોર્ટો પર મૂળ અધિકારક્ષેત્રની અદાલત તરીકે કોઈ પણ ગુનાનું સંજ્ઞાન લેવા પર પ્રતિબંધ લાદે છે. તે માત્ર ત્યારે જ સંજ્ઞાન લઈ શકે છે જો સંહિતામાં જોગવાઈ કર્યા મુજબ “મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ

તેને કમિટ કરવામાં આવ્યો હોય". ઉપરોક્ત પ્રતિબંધના અપવાદ તરીકે કલમ ૧૯૩ માં બે વિભાગો દર્શાવવામાં આવ્યા છે. એક એ છે કે જ્યારે સંહિતા પોતે જ સંજ્ઞાન લેવા અંગે સ્પષ્ટ ભાષામાં અલગ જોગવાઈ કરે છે, અને બીજું એ છે કે જ્યારે અન્ય કોઈ કાયદો આવા કાયદા હેઠળના ગુનાનું સંજ્ઞાન લેવા અંગે સ્પષ્ટ ભાષામાં અલગ જોગવાઈ કરે છે. તે અપવાદોનો નિર્દેશ કરતી કલમ ૧૯૩ માં પ્રયોજાયેલો શબ્દ "સ્પષ્ટપણે" એ વિધાનમંડળના આદેશનો સૂચક છે કે સેશન્સ કોર્ટ આ કલમમાં સમાવિષ્ટ પ્રતિબંધમાંથી માત્ર ત્યારે જ વિચલિત થઈ શકે જો સ્પષ્ટ અને અસંદિગ્ધ શબ્દોમાં અલગ જોગવાઈ કરવામાં આવી હોય. બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો, જ્યાં સુધી હકારાત્મક અને ચોક્કસ રીતે અલગ જોગવાઈ કરવામાં ન આવી હોય ત્યાં સુધી કોઈ પણ સેશન્સ કોર્ટ મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ તેને કમિટ કર્યા વિના સીધું જ કોઈ પણ ગુનાનું સંજ્ઞાન લઈ શકતી નથી.

૧૦. હાલના કેસમાં, એવું જણાય છે કે સંહિતાની જોગવાઈઓ અનુસાર મેજિસ્ટ્રેટ દ્વારા કેસ તેને કમિટ કર્યા વિના સ્પેશિયલ કોર્ટ દ્વારા સીધું જ સંજ્ઞાન લેવામાં આવ્યું છે. અહીં એ નોંધવું પણ પ્રસ્તુત છે કે આ કેસમાં, પ્રથમ તબક્કે, ફરિયાદી દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી ફરિયાદ અંગે પોલીસે કોઈ પગલાં લીધા નહોતા અને તેથી ફરિયાદીએ સેશન્સ કોર્ટ સમક્ષ ખાનગી ફરિયાદ દાખલ કરી હતી. સેશન્સ કોર્ટે અધિનિયમની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં લીધા વિના ટ્રાયલ ચલાવી છે અને અપીલકર્તાને દોષિત ઠેરવીને સજા ફટકારી છે.

૧૧. આ અદાલતે અપીલકર્તાના વિદ્વાન એડવોકેટ દ્વારા આધાર રાખવામાં આવેલા નિર્ણયનું ઝીણવટપૂર્વક અવલોકન કર્યું છે. માનનીય સર્વોચ્ચ અદાલતના ચુકાદામાં સ્થાપિત સુનિશ્ચિત કાનૂની સિદ્ધાંતને ધ્યાને લેતાં, દોષિત ઠરાવવાનો અને સજાનો વાદગ્રસ્ત ચુકાદો અને હુકમ રદ અને બાતલ કરવો જરૂરી બને છે.

૧૨. તદનુસાર, હાલની અપીલ મંજૂર કરવામાં આવે છે. વડોદરાના વિદ્વાન એડિશનલ સેશન્સ જજ દ્વારા એટ્રોસિટી કેસ નં. ૧૩/૧૯૯૯ માં તારીખ ૩૧.૦૮.૨૦૦૧ ના રોજ પસાર કરવામાં આવેલ દોષિત ઠરાવવાનો અને સજાનો ચુકાદો અને હુકમ રદ અને બાતલ કરવામાં આવે છે. અપીલકર્તા જામીન પર છે, તેમના જામીન ખત રદ કરવામાં આવે છે. અન્ય કોઈ કેસમાં તેમની જરૂર ન હોય તો તેમને કસ્ટડીમાં સમર્પિત (સરેન્ડર) કરવાની જરૂર નથી. દંડની રકમ અપીલકર્તાને પરત કરવામાં આવે. રજિસ્ટ્રીએ સંબંધિત ટ્રાયલ કોર્ટને આર એન્ડ પી પરત મોકલવી.

(પી.પી.ભટ્ટ, ન્યાયમૂર્તિ)

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and

official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.